

Forskningsbibliotek

2006

KU0102

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	3
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	3
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	4
1.1	Statistiska målstorheter	4
1.1.1	Objekt och population	4
1.1.2	Variabler	4
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	7
1.1.5	Referenstider	7
1.2	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8

2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	8
B.3	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	10
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	10
5.1	Spridningsformer.....	10
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation.....	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster	11

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Kultur och fritid

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Bibliotek

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statens kulturråd
Postadress: Box 27215, 102 53 Stockholm
Besöksadress: Borgvägen 1 - 5
Kontaktperson: Christine Lindmark (Kungliga biblioteket)
Telefon: 08 – 463 43 58
Telefax:
E-post: förnamn.efternamn@kb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	SCB
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson:</i>	Bernhard Tesler
<i>Telefon:</i>	08 – 506 948 96
<i>Telefax:</i>	08 – 506 948 4652
<i>E-post:</i>	förnamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgifterna samlas in med stöd av den skriftliga förbindelse som finns mellan Kungliga biblioteket (KB) och forskningsbiblioteken, vilket bland annat innebär skyldighet för biblioteken att varje år leverera statistik till den nationella forskningsbiblioteksstatistiken.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

A.9 EU-reglering

Inga EU – krav om statistikens utformning finns

A.10 Syfte och historik

Statistikens syfte är att:

- redovisa forskningsbibliotekens verksamhet ur ett samlat nationellt perspektiv
- ge en översiktlig bild av det enskilda bibliotekets verksamhet
- utgöra underlag för planering, budgetering och anslagsäskanden
- tjäntgöra som instrument för jämförelser mellan biblioteken

Statistik över universitetsbibliotekens och vissa andra forskningsbiblioteks verksamhet har publicerats i Statistisk årsbok sedan 1954 och avsåg uppgiftsåret 1953, alternativt 1952/53.

Statistiken fick sin nuvarande utformning fr. o m statistikåret 2002.

Jämförelser med statistiken före 2002 bör göras med viss försiktighet.

A.11 Statistikanvändning

Se avsnitt A.10 Syfte och historik

A.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken omfattar forskningsbibliotek som är helt eller delvis finansierade med statliga medel och som är tillgängliga för allmänheten. Uppgiftsinsamlingen har nu för åttonde året skett via Internet och för de bibliotek som så önskat via pappersblankett.

A.13 Internationell rapportering

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Statistiken framställs en gång per år och omfattar uppgifter om

- bibliotekssystem och tillgänglighet
- bestånd och förvärv
- användning
- personal
- ekonomi

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- antalsuppgifter för bibliotekssystem och tillgänglighet
- antalsuppgifter för bestånd och förvärv
- antalsuppgifter för användning
- antalsuppgifter för personal
- antalsuppgifter för ekonomi

1.1.1 Objekt och population

Forskningsbiblioteksstatistiken omfattar forskningsbibliotek som är helt eller delvis finansierade med statliga medel och som är tillgängliga för allmänheten. Uppgifterna samlas in med stöd av den skriftliga förbindelse som finns mellan KB och forskningsbiblioteken, vilket bland annat innebär skyldighet för biblioteken att varje år leverera statistik till den nationella forskningsbiblioteksstatistiken.

1.1.2 Variabler

Avsnittet bibliotekssystem och tillgänglighet:

- antal serviceställen
- antal sittplatser i publika utrymmen

- antal publika persondatorer, varav
- antal med internetuppkoppling
- antal öppettidagar per år, varav
- antal dagar med reducerad service
- antal öppettimmar per vecka, varav
- antal timmar med reducerad service
- antal besök per år, om räkningen gjorts med hjälp av automatiskt räkneverk
- antal besök per dag
- antal virtuella besök av IP – besökare där webbstatistiken räknas i besök av IP besökare

Avsnittet böcker och seriella publikationer, bestånd respektive förvärv av:

- antal fysiska enheter
 - antal hyllmeter, varav
- antal hyllmeter i öppna samlingar

Avsnittet seriella publikationer , bestånd av:

- antal löpande titlar för periodika fördelade efter tryckt form respektive elektronisk form
- antal löpande titlar för tidningar fördelade efter tryckt form respektive elektronisk form

Avsnittet övriga samlingen, bestånd respektive förvärv av:

- antal fysiska enheter manuskript
- antal hyllmeter manuskript
- antal fysiska enheter musiktryck
- antal hyllmeter musiktryck
- antal fysiska enheter grafiska och kartografiska dokument i tryckt form
- antal fysiska enheter mikrografiska dokument
- antal fysiska enheter audiovisuella dokument
- antal databaser
- antal titlar e-böcker
- antal fysiska enheter övriga tryckta dokument inkl patent
- antal titlar övriga digitala dokument inkl patent

Avsnittet användning, utlån från egna samlingar (räknat i fysiska enheter) fördelat efter hemlån (initiala), hemlån (omlån), kopior i stället för lån, läsesalslån (endast för lokala lån), lån totalt:

- antal lokala lån
- antal fjärrutlån fördelade efter svenska bibliotek, och bibliotek i övriga länder
- lån totalt

Avsnittet användning, elektronisk dokumentleverans från egna samlingar, antal levererade elektroniska dokument

- direkt till slutanvändare
- till svenska bibliotek
- till bibliotek i övriga länder
- totalt

Avsnittet användning, inlån från andra bibliotek (räknat i fysiska enheter) fördelat efter mottagna originaldokument, mottagna papperskopior i stället för lån, mottagna dokument genom elektronisk dokumentleverans, mottagna lån totalt

- antal fjärrinlån från svenska bibliotek
- antal fjärrinlån från bibliotek i övriga länder
- antal fjärrinlån totalt

Avsnittet användning, undervisning

- antal timmar med formell lärarledd undervisning
- antal deltagare vid formella lärarledda undervisningstillfällen
- antal digitala pedagogiska resurserantal virtuella besök av IP - besökare på digitala pedagogiska resurser

Avsnittet användning, referensservice

- antal referensfrågor genom stickprov, varav
- antal referensfrågor inkomna på elektronisk väg

Avsnittet användning, indexeringar

- antal poster som indexerats för bibliografiska tjänster och databaser

Avsnittet användning, den elektroniska samlingen (redovisas för de elektroniska tjänster där leverantören leverera statistik över användningen)

- antal sökningar i OPAC
- antal sökningar i databaser (bibliografiska)
- antal framtagna fulltextdokument fördelade efter databaser (fulltext), seriella publikationer i elektronisk form, e-böcker
- antal framtagna dokument fördelade efter audiovisuella dokument i digital form och övriga digitala dokument inkl patent

Avsnittet personal

- antal helårsanställda respektive anställda personer fördelade efter bibliotekarier och dokumentalister, biblioteksassistenter, fackutbildade specialister, övrig personal samt totalt antal

Avsnittet ekonomi, antal kronor i 1.000 – tal efter kostnadsslagen:

- lokalkostnader, löner, kompetensutveckling, förvärv av tryckt material, förvärv av elektroniska resurser, övriga kostnader exkl. lokalkostnader samt totalt exkl. lokalkostnader
- antal kronor i 1.000 – tal för intäkter och anslag efter:
- anslag från moderorganisation, bidrag och intäkter från offentliga sektorn, bidrag och intäkter från privata sektorn, projektmedel, genererade intäkter, övrigt samt totala intäkter och anslag

1.1.3 Statistiska mått

De vanligaste statistiska måtten är totaler. I vissa fall redovisas även procenttal

och kvoter.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisningen sker efter bibliotek, bibliotekstyp (nationalbibliotek, högskolebibliotek, specialbibliotek) samt summa bibliotek. De bibliotek som ingår är alla offentligt tillgängliga forskningsbibliotek med statlig finansiering.

1.1.5 Referenstider

Förvärvs-, utlånings- besöks- kostnads- och intäktsuppgifter avser år 2006. Bestånds- liksom personaluppgifterna avser per den 31 december 2006. En del bibliotek använder stickprovsenkät för att beräkna antal besök per dag. Stickprovsenkät används också för att beräkna antal referensfrågor under året.

1.2. Fullständighet

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Uppgiftsinsamlingen har nu för åttonde året skett via Internet. Därigenom har biblioteken haft tillgång till vissa av de uppgifter som redovisades året innan som en jämförelse då årets uppgifter har rapporterats Dessutom finns inlagt kontroller som uppmärksammar den som registrerar om betydande avvikelser mot föregående års värden.

Logiska kontroller och summakontroller har utförts, även manuell granskning med komplettering av uppgifter efter återkontakter med biblioteken. Ca. 95 % av biblioteken har återkontaktats.

Antal bibliotek som valt att registrera uppgifterna via internet uppgår till 75, dvs. samtliga de i undersökningen ingående biblioteken.

En viss osäkerhet om kvaliteten i de insamlade uppgifterna finns genom att bibliotekens redovisning oftast är en sammanställning av uppgifter från flera uppgiftslämnare beroende på hur verksamheten är organiserad inom respektive bibliotek. Flera uppgiftslämnare medför att olika tolkningar av de definitioner som används kan förekomma. En del av de efterfrågade uppgifterna laddas ner från bibliotekens verksamhetssystem medan andra åter inhämtas från ansvariga handläggare

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Undersökningen är en totalundersökning av Sveriges forskningsbibliotek som helt eller delvis är finansierade med statliga medel och som är tillgängliga för allmänheten.

2.2.2 *Ramtäckning*

Statens Museer för Världskultur, biblioteket, var stängt under 2006. Enstaka andra bibliotek har delvis varit stängda under 2006. Eftersom biblioteken är uppgiftslämnare beror täckningsgraden på i vilken utsträckning biblioteken har kontroll över de i enkäten efterfrågade uppgifterna.

2.2.3 *Mätning*

Förekomsten av mätfel är svårt att bedöma, men relativt mycket partiellt bortfall förekommer. Det finns en risk att biblioteken misstolkar skillnaden mellan att redovisa en svarsuppgift med noll (0) eller blankt (bortfall).

2.2.4 *Svarsbortfall*

Samtliga bibliotek som varit öppna under någon del av 2006 har besvarat enkäten men partiellt bortfall förekommer. Bortfallet har, om det varit metodologiskt möjligt, bortfallskorrigerats.

2.2.5 *Bearbetning*

2.2.6 *Modellantaganden*

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

B.3 **Aktualitet**

3.1 **Frekvens**

Årligen

3.2 **Framställningstid**

Fyra månader från referensperiodens sluttid till leveranstidpunkt.

3.3 **Punktlighet**

Publicering sker i enlighet med överenskommelse mellan SCB och KB.

B.4 **Jämförbarhet och sam användbarhet**

4.1 **Jämförbarhet över tiden**

Statistiken fick sin nuvarande utformning fr. o m statistikåret 2002. Jämförelser med statistiken före 2002 bör göras med viss försiktighet. En förändring i variabelinsamlingen gjordes 2002 för de bibliotek som under kalenderåret haft anställd personal vilka tillsammans utförde mindre än tre årsverken. Dessa bibliotek behövde tidigare endast besvara frågan om de haft tre eller fler årsverken under kalenderåret. Fr.o.m. 2002 besvarar samtliga bibliotek hela enkäten.

Fr.o.m. 2005 har följande uppgifter utgått ur undersökningen:

Avsnitt 1. Bibliotekssystem och användare

- antal "Användare som biblioteket förväntas betjäna"
- antal "publika datorer uppkopplade i lokalt nätverk"
- antal "publika datorer med utskriftsmöjlighet"
- antal "publika datorer med möjlighet att skanna in dokument"

Avsnitt 2. Bestånd och förvärv

I delavsnittet *Seriella publikationer* har alla tolv frågor om förvärv under året utgått. Likaså har frågorna, sex stycken, om antal prenumerationer (exemplar) i beståndet vid årets slut utgått.

I delavsnittet *Övriga samlingen* har den tidigare uppdelningen av Audiovisuella dokument, i analog form respektive i digital form utgått. I stället efterfrågas antal fysiska enheter (totalt) både vad beträffar bestånd vid årets slut och förvärv under året.

Frågorna om bestånd respektive förvärv avseende databaser "antal fysiska enheter för utlån eller installerade på enanvändarstation" har utgått.

Frågorna om bestånd respektive förvärv avseende e-böcker "antal exemplar" har utgått.

De specifika frågorna avseende patent, bestånd respektive förvärv, för totala antalet och för "varav i elektronisk form" har utgått. Antalsuppgifterna för patent ingår i stället i uppgifterna (bestånd och förvärv) för "Övriga tryckta dokument" respektive "Övriga digitala dokument".

Avsnitt 3. Användning -

I delavsnittet *Utlån från egna samlingar*; har alla frågor (fyra stycken), avseende antal fjärrutlån till övriga nordiska bibliotek utgått.

I delavsnittet *Elektronisk dokumentleverans från egna samlingar*; har frågan om antal levererade elektroniska dokument till övriga nordiska bibliotek utgått.

I delavsnittet *Inlån från andra bibliotek*; har alla frågor (fyra stycken), avseende antal inlån från övriga nordiska bibliotek utgått.

I delavsnittet *Användning av den elektroniska samlingen* har den specifika frågan om antal framtagna fulltextdokument av patent i elektronisk form utgått, i stället inkluderas patent i uppgiften om "Övriga digitala dokument".

Fr.o.m. 2006 har följande förändringar skett i enkäten:

Avsnitt 1. Bibliotekssystem och användare. Dessa uppgifter har utgått:

- antal virtuella besök av webbläsare
- antal sidleveranser per år
- markering om besök av söktjänstens insamlingsprogram har exkluderats från antalet virtuella besök / sidleveranser

Avsnitt 2. Bestånd och förvärv

I delavsnittet *Övriga samlingen* efterfrågas antal databaser i st. f. som tidigare antal titlar i databaser.

Avsnitt 3. Användning -

I delavsnittet *Undervisning* har följande uppgifter utgått:

- antal virtuella besök av webbläsare på digitala pedagogiska resurser
- antal sidleveranser per år på digitala pedagogiska resurser
- markering om besök av söktjänstens insamlingsprogram har exkluderats från antalet virtuella besök / sidleveranser

I delavsnittet *Användning av den elektroniska samlingen* har följande uppgifter utgått:

- antal sökningar i databaser (index)
- antal framtagna abstrakt från databaser (abstrakt)

En ny uppgift efterfrågas:

- antal sökningar i databaser (bibliografiska).

I Riksarkivets bibliotek siffror inkluderas uppgifter från Krigsarkivet.

Institutet för högskolepedagogik och läroprocesser HELP är sedan januari 2003 en del av Karlstads universitetsbibliotek.

Siffrorna för biblioteket till Högskolan i Halmstad är inte direkt jämförbara med år 2002 eller tidigare, eftersom filialen i Varberg fr. o. m. år 2003 har uppgått i Campusbiblioteket i Varberg.

Tidigare benämning (t. o. m.. år 2002) för biblioteket på Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap var Nordiska hälsöhögskolans bibliotek.

Statens Museer för Världskultur, biblioteket, var stängt under 2006.

Mittuniversitetets bibliotek och Almedalsbiblioteket (Gotlands högskola) är endast till en del forskningsbibliotek och till den andra delen kommunal / landstings - driven.

Biblioteken har så långt möjligt försökt dela upp statistiken på de olika verksamheterna. Mittuniversitetets bibliotek klarar att dela upp bestånd, förvärv och utlån. Däremot är det svårt att finna en princip för att klara uppdelningen av antal besökare.

Redovisade uppgifter för Almedalsbiblioteket (Högskolan på Gotland) avser förhållandet i hela biblioteket för avsnitt 1 Bibliotekssystem och tillgänglighet, avsnitt 2 Bestånd och förvärv samt avsnitt 3 Användning.

Avsnitt 4 och avsnitt 5 Ekonomi avser endast högskoledelen.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

KB ansvarar för spridning och tillgänglighet av statistiken. Resultaten presenteras i denna rapport och publiceras på SCB:s webbplats www.scb.se. Vissa

uppgifter publiceras även i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Rapporten består av tabeller i Excel samt ett textavsnitt med sammanfattande resultatbeskrivning, kvalitetsdeklaration och definitioner.

5.3 Dokumentation

5.4 Tillgång till primärmaterial

På begäran kan specialbearbetningar utföras av KB eller SCB

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om undersökningen kan erhållas från
Kungliga biblioteket, Christine Lindmark, tfn. 08 – 463 43 58
E – post christine.lindmark@kb.se